

MEMORIAŁ
General Marii Wittek

4. Rozjeżdżenie 201. b. 1999r.

4. Rozjeżdżenie 201. b. 2015

330. Świątko Słaskie
dolnośląskie

LHP

201. b. 2015
brosz. rel.
201. b. 2015
WASILEWSKA Maria

1896/4SK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

1896/1686 LVP
WASILEWSKA Maria

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa —

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora ✓ K. 4. s. 8

II. Materiały uzupełniające relację —

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja ✓ K. 3. s. 3

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓

VI. Fotografie —

I/3 Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora

Ankieta opracowana przez Irenę Królkową z W-55 w 1967 r.
(21 pytań skierowanych do kombatantki I i II AWP) celem poznania
ich losów po wojnie. Ankieta wypełniona przez Wiesławę
Sławią podpisaną b.ob. (dotychczasowy szerszy opis dla paragrafów 7, 10, 11, 15)

Rękopis org. K. 4. s. 1-8

21152 193X
435

Irena Królikowska
Warszawa 10, ul. Sempołowskiej 3 m.25.

Warszawa, dnia1967r.

A N K I E T A

Zamierzam napisać pracę o losach kombatantek po wojnie. Jako jedna spośród Was, pragnę poznać historię Waszego życia, która pomoże mi zbadać wpływ służby wojskowej kobiet na ich późniejszą pozycję w społeczeństwie i rodzinie. Proszę więc uprzejmie o szczerą odpowiedź na postawione niżej pytania, ewentualnie dołączenie na osobnej kartce swego życiorysu. Jeżeli pragniecie pozostać nieznaną, ankiety można nie podpisywać lub podać tylko wybrany pseudonim. Mile widziane wszelkie zdjęcia, które po wykorzystaniu, na życzenie adresatki, mogą być zwrócone. *(falsze dane)*

Z góry dziękuję za współpracę.

1. Po demobilizacji osiedliłaś się: / odpowiednie podkreśl/

- w mieście stołecznym,
- w mieście wojewódzkim,
- w mieście powiatowym,
- w małym miasteczku,
- na wsi,
- w osiedlu.

Dlaczego: Po zakończeniu wojny zostałam demobilizowana 14 października 1945 r. w domu i gdy ich odwołaniem, po demobilizacji przybyłam do miasta gdzie mieszkała moja babka i ciocka. Zostawiałam się u nich, gdyż rodziców już nie miałam bo zostali oni rozstrzelani przez hitlerowców w 1942 r. za udzielenie polskimi partyzantom. O tym makabrycznym wydarzeniu pominęłam mój roczny śmiech.

2. Opisz pokrótce warunki, w jakich odbywał się Twój start życiowy po zdemobilizowaniu:

Po zakończeniu wojny u mój, zostałam u nich w takich warunkach materialnych gdyż babka miała 77 lat a ciocka niedużo po zakończeniu wojny na utrzymanie dwoje nieletnich dzieci i zatrudniona była przy zamieszaniu soli. Zdałam na stosunek siły, wystąpiłam do P.P.R. uzyskałam potrzebę dobrej przydatności w służbie dla cywilnej. W następstwie byłam pielęgniarką i taką funkcję zastępowałam pełnić w Baunie Samochodowym, po skierowaniu, którego podjęłam pracę w 15-letnim szpitalu w Wrocławiu. Z powodu dotychczasowego doświadczenia do pracy skierowałam z szpitala pielęgniarkę w Osiedlu Złotonia w mieście w którym mieszkałam. Nie miałam własnych dzieci i żyłam na wychowanie chłopczyka i z tej okazji musiałam zmienić miejsce zamieszkania. W roku 1958 przenieśliśmy się do małego miasteczka (wioski) gdzie dojeżdżałam do pracy w szpitalu rejonowym. Z tamtego przenieśliśmy się do Pogotowia Ratunkowego sprawując 19c funkcję dyspozytora. Ta praca wymagała wstąpienia do partii i znowu zostałam skierowana do szpitala na oddział ginekcyjnym w innym mieście powiatowym, dalej dojeżdżałam. Nieporodzenia z synem osobistego, w tym warunkach materialnych tym obojętnie sprawowane, zmieniły mnie znowu do zmiany miejsca zamieszkania. Dostałam więc przeniesienie służbowe do Zakładu dla Dzieci Jęzboko Upośledzonych. Zostałam na takim warunkach pracy pomimo że mam 45 lat i dojeżdżę przez jedynym napowiadaniem mam 2 kolana inne. Po innych steraniach dostałam zatrudnienie (47 lat) jeden młody pokole służbowy i tu musiałam a pracuję do czasu obecny.

3. Start ten wydatnie ułatwiła Ci : rodzina,
 przyjaciele,
 państwo,
 społeczeństwo,
 instytucje społeczne,
radziła: sobie całkowicie samodzielnie. /odpowiednie podkreśl/

4. Czy rozpoczęłaś naukę po zdemobilizowaniu:
 tak.
 nie.

Jeżeli tak, to dlaczego uważałaś to za konieczne:

W roku 1943 ~~zakończyłam~~ *zakończyłam* 6-ty miesiąc służby podoficerskiej siostry medycyńskiej na co otrzymałam świadectwo uprawniające do podjęcia zawodu pielęgniarki i w tymże zawodzie pracowałam przez lat, jednak aspekty te nie stanowiły mnie w postać pracownika kwalifikowanego i w związku z tym musiałam zdać egzamin w 1965 r na asystentkę pielęgniarki. Do egzaminu przygotowałam się samodzielnie.

5. Rozpoczęłaś naukę - doksztalcenie się:
 - już w roku 1945,
 - kilka lat później, /kiedy/
 - kilkanaście lat później,
 - wcale nie uczyłaś się,

6. Jeśli rozpoczęłaś naukę, to czy:

- ukończyłaś szkołę podstawową, - *musiałam po nie ukończyłam zginionego świadectwa*
 - " " zawodową, *skutku, który ukończyłam przed wojną*
 - " " średnią ogólnokształcącą,
 - " " zawodową,
 - wyższą.

Kwalifikacyjny egzamin zawodowy

7. Co zdecydowało o takim wyborze:

Od 17-90 roku życia wdrożono mnie w rejonie do pełnienia funkcji pielęgniarki. Uczyłam się i pracowałam u boku wybitnych lekarzy (dok. Aichner) wykonywałam urzędowania i zastępowałam lekarzów zawodowo. Ze trud i poświęceniem otrzymałam podwyższenie rozkazem dowódcy I Armii za wyróżnienie z pola bitwy 3000 tys. żołnierzy w miejscowości Telenburg, Falenburg, Dranburg (Wiemcy)

Jeżeli przerwałaś naukę, to podaj przyczyny tej decyzji / ile klas ukończyłaś: Ad 4 i Ad 6.

Jeżeli chodzi o szkołę podstawową to po ukończeniu zdałam tylko egzamin, żeby otrzymać świadectwo 14 ukończenia

8. Podaj zawód, w jakim pracujesz: *asystentka pielęgniarki*

a/ Ile zarabiasz / jakie masz gospodarstwo/ : *1800 zł.*

b/ Jakie posiadasz mieszkanie: *siurbarne (1 pokój)*

c/ Czy posiadasz: Telefon, *nie*
 radio, *nie*
 telewizor, *nie*
 adapter, *nie*
 pralkę, *nie*
 lodówkę, *nie*
 odkurzacz, *nie*
 inne; *nie*

Posiadam ubrętkowane siurbarne tj: dwa łóżka metalowe, stół, szafka nocna, noga, lustro.

9. Czy lubisz swoją pracę: tak,
nie.

Dlaczego tak jest?

Cenny są gdy mogę mieć pomoc i przepiętych
Act. 7.

10. Czy fakt, że byłeś żołnierzem:

- ułatwił Ci - załatwianie spraw osobistych w urzędach,
- otrzymanie pracy,
- dostanie się do szkoły,
- otrzymania mieszkania,
- awans w pracy,
- nie miał żadnego wpływu,
- utrudniał,
- nie przyznawałaś się do tego.

Podaj ciekawsze przykłady ilustrujące powyższą odpowiedź:

Gdy byłem zatrudniona w Radkowie 1961 r. z Wojewódzkiego Wydziału Zdrowia
w Krakowie przysłał pismo które mówiło o podaniu Instrukcji przyznawania
bez dyplomu, które mogły być później na kulis trzymaszony i po zleceniu
egzaminu miały szansę na przyznanie dyplomu (tj. Dyplomowane pielęgniarki)
Ordynatorem szpitala byli profesor dr. Eistreich, który mały kandydat
tęży mi podać, choć pewnie wstąpił na służbę wojskową.
Od niego dobił się otrzymałam odpowiedź: „Co mnie to obchodzi, że Pani
była w wojsku, ja Pani tam nie wysyłałem, ciał do mnie niechce
że byłem zimą wojskowego radiotelegrafisty i to w randze kapitana.
Tędy przychodził jest duro i obedi, moje zasługi wojskowe, choć
byłam 6-10 krotnie odznaczona medalami, zasługi nie ma bura pod uwagę.
To co miał w obecnym miejscu pracy, przekroczył już wyjątki, one, które spodka-
zam na swoje zdrowie życia.

11. Czy służba wojskowa wyrobiła w Tobie:

- poczucie własnej godności: Tak, nie.
- odwagę: tak, nie.
- wytrwałość w dążeniu do celu: tak, nie.

Czy możesz poprzeć to jakimiś przykładami:

Pomimo że zasługi moje w czasie wojny są w chwili obecnej traktowane
po „macosemu” to jednak dumna jestem z tego, że tam na froncie
pod ogniem granatów, bomb i armat doceniono mnie. Mojemu duszku
z satysfakcją pokazuje swoje medale. Mam odwagę powiedzieć w oczy
ludziom to co czuję i dlatego mi może mnie lubić i radzi przytoczyć.
Ja wagi walce, moja walka jeszcze mi skonkretna. Walce z nieprawdą
wobec ludzi w pracy. Bronię ludzi skrzywdzonych. Nie mogę być wyciaskana
traktowana w swoich prawach. Wielką dobrą jak jest traktowany
pracownik, który nie ma skargi na ludzi mnie podobnych. Ten pracownik
może sobie nawet nie przypaść do pracy, może wyjechać. Ale w stosunku
do mnie i ludzi do mnie podobnych wyjątki to by ostre konsekwencje.
Fakt taki zostę miał u nas niełatwo mijsze. Za prawdę są bany
w oczy świadczą są: cieżka z pracy a ciężar ten jest bierny.

17. Czy Twoja rodzina szczyli się tym, że byłeś żołnierzem:

- tak, bardzo,
- tak,
- jest obojętna,
- nie.

Zilustruj to przykładami:

Rośliny żadnej już nie mam.

18. Czy swoją przeszłość żołnierską wspominasz z przyjemnością, czy z niechęcią:

Dlaczego tak jest: W wojaku miałam przyzwyczajenie, że żył mas i dodawał odwagi i wspólny los, wspólny cel. Tam były smutki, tam były radości a wszystko to znaliśmy razem. Jeden drugiemu pomagał, byliśmy rodziną, jeden wchodził za drugiego. Niepółna sprawa dowiedziałam się o głębokiej braterskiej miłości, której nigdy nie zapomnę.
a/ czy uważasz, że służba wojskowa wpłynęła ujemnie na Twoją kobiecość?

Podaj przykłady: Na stosunek uwagi na rozmowach, bo wujek było takich, którym jako kobieta w suknie mogłam się podobać. Miałam czyste propozycje małżeństwa. Byłi' może byłem czasem zakochana ale to były tylko małe spirytusy. Frontą straszącą wierszową portową kobietę nie byłam nigdy z tej raiji obraceni bractwa tak wprost w ciy.

b/ czy uważasz, że służba wojskowa dała Ci jakieś szanse życiowe ?

Podaj przykłady:

Służba wojskowa mi dała mi nigdy drogi o awansie społecznego. Frontą nikomu nie namawiałam szych zasług. Byłam zdania, że te nary malery rozumieć samo-przednie. Byłwały chwile, że było mi dobrze tu swoją pracę sama się o to starałam. A jeśli już mowa o szansie życiowej to zabierałam tylko to, że dano mi prawo do adopcji dziecka co było dla mnie szczęściem.

c/ czy ktoś Ci wytykał w sposób przykry okres służby wojskowej?

Podaj przykłady:

Gdy czasem próbowałam przypomnieć o tym, że przecież mi jestem przyznanym obywatelem, motuacjom i druzgocznym znaczącym umiarku. Czasem ktoś powstrzymał wprost: To co było to było, malery o tym zapomnieć. Dziś jest inaczej i malery się przystosować.

19. Czy Twoja córka /dzisiejsza młodzież/ byłaby ,Twoim zdaniem, zdolna pójść w Twoje ślady, gdyby zaszła tego potrzeba?

Sym moją gołą siłką 'march opowiadani' o tamtych dniach, to zaradzić mi, że jego wtedy nie było i choć ma 14 lat z matury uchylić, że goły nie zapali to miłość, że wszystko w nim droga z pistolem pewna, gołyby została potrzeba, broń tak wtedy dojrzała jak ja.

20. Podaj:

a/ Ile miałś lat w chwili mobilizacji:

17 lat.

b/ Jakie miałś wykształcenie?

Trzy klasy gimnazjalne.

c/ Gdzie mieszkałś przed wojną:

- miasto stołeczne,
- miasto wojewódzkie,
- miasto powiatowe,
- miasteczko,
- wieś,
- osiedle.

d/Gdzie mieszkałś przed mobilizacją?

Średnia Azja ZSRR. miasto Urgencz

e/ Gdzie pracowałś?

Szpital zakaźny

f/ W jakim stopniu wojskowym opuściłś wojsko?

Sierżant.

g/ Jakie otrzymałś odznaczenia i kiedy?

Medal za Warszawę w roku 1945, medal za Odrę Nysę i Bałtyk w 1945r, Medal za Trójmiasto w 1946r i odznaka gwardziska

21. Czy chciałabyś coś jeszcze od siebie dodać:

Tyle walczyłem, napotryłem 113 na tysiąc trupów, opatrzyłem setki rannych. Nie myślałem, że przyjdzie od Linine do Berlina, myślałem, że i mnie kula hitlerowska nie minie. Jednak ten był wtedy dla mnie łaskawym. W rzeczywistości ideji o którą walczyłem nie było dwóch, tylko z przykrością stwierdzam, że niktoryn tę ideję wypatrzył. Gdy patrzę na rozpierających się w fotelach karierowiczów, to wydają mi się, że to coś nie tak jak być powinno. Ze zdobyciem walczących żołnierzy i walczących ^{proficjanów} niektóre jednostki przytaczają sobie miarę kłosa zasłużonych. Rozumiem, że socjalizm zdobywa się nie tylko w walce z bronią w ręku, ale walka klas może

Jeszcze raz dziękuję Ci za udzielenie pomocy w tej pracy. przebiegai inazgi

W sytuacji jakiej są znajduję się w górnym kamieniu stróżowskim tę walkę kontynuować mi trudno. Pochwalam i jestem pełna uznania dla tych, którzy mają moc i odwagę usunąć tych, którzy w naszym ustroju psują się jak włośniweli folwarków. Łączę sobie Pani serdecznie pozdrawiam. Krause

Wypis
pod opowiadaniem

II/3/2

Ad 7. Fakt ten nie może ulec komentarzom, gdyż jest dobitnym dowodem, że umiłowaliśmy tak swój zawód, że nigdy mu nie pomyśleliśmy nawet o jego zmianie. Byliśmy prosto zachwyceni w robieniu tego - co robiliśmy od wczesnej młodości. Wydzaje mi się, że musimy pomagać ludziom chorym to mój świąty obowiązek & powinność ta wynikała z tego ^{co} czułam w duszy mojej. Jeśli słowo „powołanie” mogło być mianem tego co czułam to proszę sobie tak to tłumaczyć.

Ad 15.

Konkretnie mój rynek odbijało się na satkowanym zubożeniu materialnym. Musiałem temu poświęcić kres. Lym mój ma 14 lat, ja musiałam dopieścić do pracy. Druce było zanadto. Zrozumiał, że ten stan rzeczy mi może służyć trwać! Wybraliśmy druce i odeszliśmy od męża, który zresztą wiele mi protestował i wyjechał. Byliśmy w separacji ale w końcu mam zamiar wystąpić na drodze sądowej w sprawie alimentów, bo ma rozwód mnie mi stać! Przy tej okazji wspomnę tylko, że nie mam zamiaru już nigdy wyjść się z mężem.

Ad 10.

Np: Osoba pełniąca funkcję oddzielonej (była kucharzka) zdawała egzamin na asystentkę pielęgniarstwa, lecz prawdziwie otrzymała zaświadczenie, że egzamin ten zdała

leż dyplom mi został już wzięty z powodu nie podjęcie-
cia świadectwa siedmiej klasy. Otrzymuje ona wymagoo-
wani wyżej edemnie, choć ja jestem pełnoletnia, 26 lat.
Pomadło mięz mieszkanie siurkowe to małe i pokoi, gęste
syzm moją one moim nawet swobodnie lekki strach.

Podczas gdy ona trzy miesiące temu sprzedała swój dom
i teraz mieszka z mężem na terenie bezpośrednio granic-
ującym z odrociami chorych, jest to dobry stonczny pokój.

A ja proszę Szanowny Panu Dyktor woliżam dla
wygód takich ludzi, bo ja nie mam żadnych.

Kogola na temat interesów w obecnym miejscu pracy
można by napisać zupełnie inne rzeczy. Ja miękki strach
ze na mięz moje usługi wyjątkowe i krew postawia.

Tu gios i poprosze moją dorobkuziere, kasuzuziere, któiny
zdobyli dla siebie, tylko i wyjątkowe to - o co ja woliżam
dla ^{mnie} ~~nie~~ i innych biednych ludzi.

Ad 11.

Muszę przyznać z przykrością, że w chwili obecnej gdy zna-
jduję się w okropnych warunkach materialnych, muszę
ciężko szukać, bo zabierze mi to pracy i wiem co może
mnie spotkać gdybym się sprzeciwiała woli przetożonych.

Przeze mi opadają i nie mi brak. Ktoś się tutaj nie było
walczyć na polu bitwy mi z kilku dorobkuzierów.

Jestem już tak zmęczona jak nigdy w życiu. Nie mam
majątku, nie mam pieniędzy, krosi mi bóg a urzęcy one liżę.

IV Korespondencja

1. Pismo Wasilewskiej Małgi, Szegedna Śl. dn. 1 XII 1969r.
do Jony Krolowickiej (dotyczy aukcji)
złoty egz. K.1.5.1
2. List Wawerowej M. z dnia 19 XII 1969r. do Jony Krolowickiej
(zamiana informacji korespondencyjnej aukcji)
złoty egz. K.1.5.2
3. Pismo Wawerowej, Szegedna Śl. dn. 15 III 1970 do J. Krolowickiej
złoty egz. K.1.5.3

Szrenytua Sl. dnia 1. III. 69r. ^{IV/17}

Славоуна Гоми!

21/32

Bardzo panu przepraszam, że nie wystąpiłam ankietę
wypełnionej, którą mi pani wystąpiła do wypełnienia, lecz
naprawdę jest mi bardzo przykro w czasie przeprowadzki
mojej z Hamburga do Szrenytua, ankietę uległa zniszczeniu.

Oile pani zależy na wypełnieniu ankiety to bardzo
proszę o przysłanie mi nowej ankiety a po jej wypełnieniu
natychmiast odeśle listem poleconym.

Z pozdrowieniami

Hamburg.

W/2 21/32

Szczytne 16 dn. 19 XII 69r.

Szanowna Pani Redaktor!

Z wyżej wymienionej ankety chyba zanotowała ry Pani, że żyję
~~do~~ chętnie ^{obecny} w opiekowanych warunkach.

Tutej mi może ry zwrócić do nikogo o pomoc, bo boję
ry, że gdyby mi przetereni dowiedzieli ry o tym, byłabyon
przedmiotem drwin i śmiechów.

Dlatego jeżeli mogła by Pani pomóc mi w zdobyciu
jakichś środków materialnych, byłabyon szalenie zobowiązana.

Nie mam na myśli pieniędzy, ale aż mi wystarczył pomoc
ry, że chętnie przystąpiłabym do wywania adwiz. Toteż iwar umię
ryci' prarobitabyon dla drukiu lub dla sukni.

To rozrysunki ry z myśleniem rozratan dokumentami rozrównania

Wszystko co napisano w ankiecie jest zgodne z prawdą.

Chciałabym jakos' rozrys' ryc' ale mi mam ad czego rozrys'.

Jstem zadziuriona i zoprestu budna.

Tem moję nani 37 numer kutów a ja 36 i gdyby
istniała jakos' możliwość ^{przystania} Turywanego obuwia to bardzo
prawy.

Z gorąco bardzo Pani za wszystko dziękuję.

Zyczą Pani powodzenia w pracy.

Jeszcze raz gorąco Panią pozdrawiam

Wamper

P.S. Proszę o zwrot zafrę.

W/13

Szczyt na Słaska dnia 15.03.70r.

Szanowna Pani!

Zwracam się do pani z prośbą o odesłanie mi moich zdjęć, które na życzenie pani zostały przez mnie wysłane wraz z ankietą, którą pani mi przysłała do wypełnienia w miesiącu grudniu 1969r. To są zdjęcia pamiątkowe i one są mi konkretnie potrzebne.

Z poważaniem Władysław

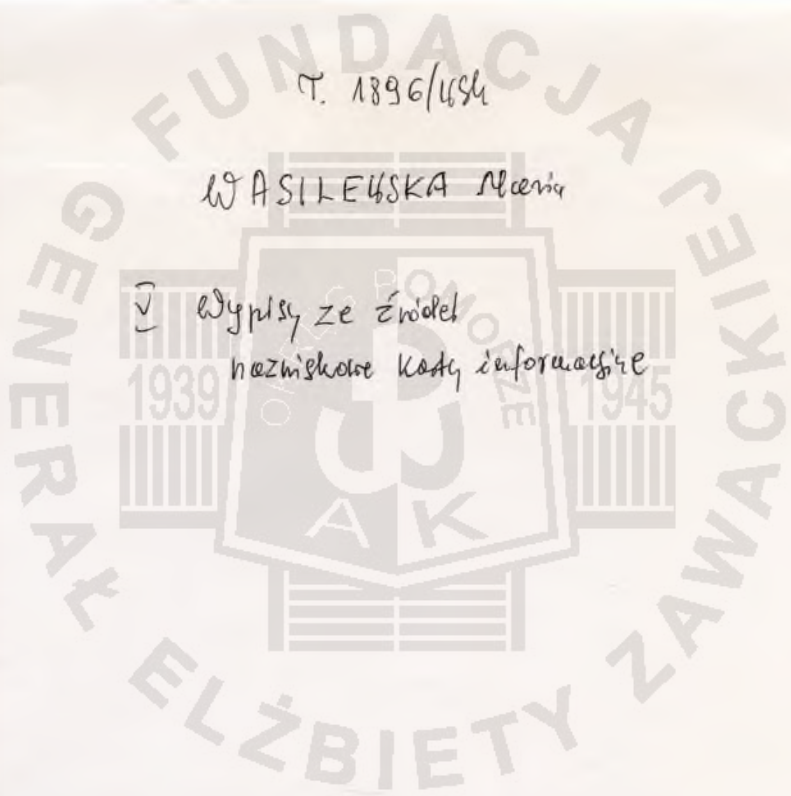

nr. 1896/454

Lup

WASILEWSKA Maria

Wypisy ze źródeł
nazwiskowe karty informacyjne

1
T. 1896/1898

L4P

WASILEWSKA Maria

W chwili mobilizacji do wojska miała 17 lat,
mieszkała w 2500 w mieście Urgencz.
W 1943r. wstąpiła 6-ego miesięczny szereg podporządkowy
Siostry medycyżki. Pełniła funkcję pielęgniarki w I A.B.P.
Z pola bitwy uzyskała rangę żołnierki (ok. 3000rs)
w miejscowościach: Tebenburg, Faleburg, Oranburg (Niemcy)
Wojsko opuściła w stopniu sierżanta.

Zob. Akwarta, J. 1896/1906

A. Roj/2015

WASILEWSKA Maria

